

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาคนที่ต่อเนื่องตลอดชีวิต รูปแบบการเรียนรู้มีความหลากหลาย ทั้งในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียน และการเรียนรู้ตามอัธยาศัย สถานศึกษาจึงไม่ใช่สถานที่เดียวที่เป็นแหล่งการเรียนรู้ และไม่ได้มีรูปแบบตายตัวที่ปิดตำราหรือตัวหนังสือ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540)

การเรียนรู้ของเด็ก และเยาวชนมิได้จำกัดเพียงแต่การศึกษาในโรงเรียนเท่านั้น สื่อมวลชนได้มีบทบาทอย่างมากต่อทัศนคติ ค่านิยม และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน ทั้งในลักษณะที่พึงประสงค์ และไม่พึงประสงค์ ทั้งนี้เนื่องจากสื่อมวลชนมีเทคนิคและวิธีการที่ดึงดูด หรือกระตุ้นความสนใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนัก เสริมศึกษาและบริการสังคม, 2534)

ในปัจจุบันเด็กได้รับอิทธิพลจากสื่อต่าง ๆ ก่อนข้างมาก เพราะในแต่ละวันเด็กได้ใช้เวลาไปไม่น้อยกับสื่อต่าง ๆ เช่น คุุโทรทัศน์ ฟังวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์ นิทาน และการตูน เป็นต้น ยิ่งในสภาพสังคมปัจจุบันที่พ่อแม่มีเวลาให้กับลูกน้อยลง ก็ยิ่งทำให้สื่อต่าง ๆ มีโอกาสเข้าถึงเด็กได้มากขึ้น มีงานวิจัยมากมาย รวมทั้งข้อสังเกตจากประสบการณ์ของผู้ทำงานใกล้ชิดกับเด็ก สะท้อนว่า สื่อมวลชนมีอิทธิพลทั้งที่เป็นคุณและโทษต่อเด็ก เพราะอิทธิพลของสื่อมวลชนมีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ ความคิดเห็น ค่านิยม เจตคติ ตลอดจนพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็ก และนับวันสื่อมวลชนก็ยิ่งทวีความสำคัญในการเป็นสถาบันสังคมที่มีบทบาทถ่ายทอดค่านิยม เจตคติต่าง ๆ ให้แก่เด็ก และคนในสังคมมากขึ้น (คณะกรรมการศึกษาบทบาทสื่อมวลชนในการพัฒนาเด็ก, 2535)

สื่อมวลชน มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในหมู่เยาวชน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เยาวชนเป็นพลเมืองดีต่อไปในอนาคต สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อเยาวชนเป็นอย่างมาก เพราะนอกจากจะช่วยส่งเสริมให้มีความรู้ทันต่อเหตุการณ์ มีความทันสมัย เปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรมแล้ว สื่อมวลชนยังเสริมสร้างให้เยาวชนเกิดความคิดสร้างสรรค์ เป็นลักษณะความคิดอย่างกว้างขวาง หรือความคิดหลายแง่มุมที่เรียกว่า ความคิดแบบอเนกนัย ทำให้สามารถคิดและค้นพบความสัมพันธ์ใหม่ ๆ ของ

สิ่งต่าง ๆ ความสำเร็จในการคิดแก้ปัญหา ตลอดจนการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ขึ้น (บำรุง สุพรรณ, 2525)

การใช้สื่อมวลชนเป็นตัวกลางในการสื่อข้อความนั้น มักมีจุดประสงค์ที่จะให้สมาชิกในสังคมได้มีความรู้ใหม่ ๆ หรือมีความคิด มีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ เพื่อให้สังคมมีความก้าวหน้าขึ้น เป้าหมายของการสื่อสารจึงมุ่งไปที่คนกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม และกลุ่มที่สำคัญกลุ่มหนึ่งก็คือกลุ่มของเด็กและเยาวชน เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีความไวต่อการรับรู้ข่าวสาร เป็นกลุ่มผู้บริโภคที่มีอิทธิพลด้านการซื้อสูง และเป็นวัยที่อยู่ในระยะของการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา สื่อมวลชนจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนในสังคมอีกส่วนหนึ่งที่นอกเหนือไปจากครอบครัว ดังนั้น การใช้การสื่อสารผ่านสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน จึงมีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาให้เด็กมีการรับรู้ที่สูงขึ้น มีความคิดที่ดี ที่ถูกต้อง มีความเข้าใจในธรรมชาติรอบ ๆ ตัว ความเข้าใจในสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ ความเข้าใจต่อตนเองและผู้อื่น ตลอดจนให้ความรู้ใหม่ ๆ ที่จะประโยชน์ต่อสังคม (สุโขทัยธรรมาธิราช, 2537)

รุ่ง แก้วแดง กล่าวในการเสวนาเรื่อง พลังสื่อมวลชนกับอนาคตการศึกษาไทยว่า ในปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่า การจัดการศึกษาผูกขาดโดยโรงเรียน แต่ขณะนี้เกือบทั่วโลกต่างเห็นพ้องกันว่า โรงเรียนไม่สามารถทำภารกิจนี้ได้อีกต่อไป ซึ่งแนวความคิดนี้เป็นกระแสของโลกในเรื่องการศึกษาคือ ได้เปลี่ยนจากตัวโรงเรียนซึ่งเป็นแหล่งการเรียนรู้เดิมไปสู่สิ่งที่เราเรียกว่าสื่อมวลชน สื่อมวลชนจะเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษามากมายมหาศาล เนื่องจากเป็นการศึกษาของคนทุกคน ที่เรียกว่าการศึกษาของมวลชน (Mass Education) สื่อมวลชนจึงเปรียบเสมือนครู และไม่ใช้ครูธรรมดา แต่เป็นครูมหาชน สิ่งที่สื่อมวลชนพูด หรือเขียน สามารถทำให้คนมีโอกาสรับรู้ มีโอกาสเรียนเป็นจำนวนแสนจำนวนล้าน ไม่ว่าจะเป็นสื่อมวลชนประเภทใด วิทยุ โทรทัศน์ และสิ่งพิมพ์ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540)

หนังสือพิมพ์เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญ และมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ มนุษย์เราสามารถทราบข่าวสาร เหตุการณ์ และสิ่งที่เกิดขึ้นไม่ว่าใกล้ตัวและไกลตัวได้จากหนังสือพิมพ์ (ดร.ณิ หิรัญรักษ์, 2529) และเป็นสื่อมวลชนที่นับวันจะมีอิทธิพลต่อเยาวชนและสังคมเพิ่มขึ้น เป็นสื่อที่สะดวกแก่การเก็บรักษา เพราะมีการจารึกเป็นลายลักษณ์อักษร สามารถใช้เป็นหลักฐานในการอ้างอิงยืนยันได้สะดวก (กำจร สติรกุล, 2526)

หนังสือพิมพ์เป็นเครื่องวัดได้ว่า ชุมชนใดมีการศึกษาถึงขนาดพอสมควรหรือไม่ องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (Unesco) แห่งประเทศไทย ทำ

สถิติไว้ว่า ในประชากร 100 คน ถ้ามีวิทยุฟัง 3 เครื่อง มีที่นั่งดูภาพยนตร์ 2 ที่ และมีหนังสือพิมพ์อ่าน 5 ฉบับ แสดงว่าชุมชนนั้นมีการศึกษาดีพอสมควร ทั้งนี้เพราะการศึกษาไม่ได้หมายถึงการเรียนวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรในชั้นเรียนเท่านั้น แต่หมายถึงการเรียนรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ ด้วย เช่น จากการอ่านหนังสือพิมพ์ ฟังวิทยุ ชมโทรทัศน์ ภาพยนตร์ สื่อมวลชนต่าง ๆ เหล่านี้สามารถจะนำเรื่องราวต่าง ๆ ไปสู่มวลชนเป็นจำนวนมากได้ แม้ว่าบุคคลเหล่านั้นจะแยกกันอยู่ในสถานที่ต่าง ๆ กันก็ตาม จึงนับได้ว่าสื่อมวลชนมีความสำคัญต่อการศึกษามาก เพราะช่วยเผยแพร่ข่าวสารความรู้ ทักษะคติ และวัฒนธรรมแก่มวลชนได้รวดเร็ว แต่ในบรรดาสื่อมวลชนทั้งหลายเหล่านั้น หนังสือพิมพ์รายวันมีบทบาทและอิทธิพลต่อการศึกษามากที่สุด เพราะเสนอข่าวสารได้คงทนถาวร เป็นหลักฐาน และให้โอกาสแก่ผู้อ่านได้มีเวลานึกคิดตรึกตรอง และสามารถจะอ่านย้อนกลับไปได้ หนังสือพิมพ์จึงเข้าถึงมหาชนได้ทุกชั้นทุกวัย (สุภาพรณ บุญสะอาด, 2517)

หนังสือพิมพ์เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีความสำคัญ และมีอิทธิพลต่อผู้อ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับผู้อ่านที่เป็นเด็กและเยาวชน การเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการสื่อสารของเยาวชนถือว่ามีผลสำคัญมากกว่าการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ใหญ่ เพราะเยาวชนมักจะเปิดรับสื่อมากกว่าผู้ใหญ่ ดังนั้นจึงได้รับอิทธิพลมากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสื่อสิ่งพิมพ์ เยาวชนมักจะเกิดความประทับใจได้มากกว่าผู้ใหญ่ เนื่องจากมีสภาพจิตใจที่อ่อนไหวและถูกครอบงำได้ง่าย เยาวชนมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้งและอย่างรวดเร็ว ด้วยเหตุนี้ปริมาณของสื่อต่าง ๆ จึงมีผลกระทบต่อเยาวชนมากกว่าผู้ใหญ่ (Berelson, 1949)

วัยเด็กเป็นวัยที่มีความสามารถเรียนรู้ได้รวดเร็วทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม ภาษา ทักษะคติ และจริยธรรม หากการพัฒนาทางด้านต่าง ๆ มีความบกพร่อง หรือเอนเอียงไปจากสิ่งที่ถูกต้องแล้ว สิ่งนั้นมักจะฝังแน่นติดตัวไปยากที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงเมื่อเติบโตขึ้น การอ่านหนังสือจะมีผลอย่างมากต่อชีวิตของเยาวชน ทั้งนี้เพราะการศึกษาปัจจุบัน ต้องอาศัยการอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ (นวลทิพย์ ปริญญาภักดิ์, 2538)

สุกัญญา ตีระวนิช และนันทริกา คุ่มไพโรจน์ (2527) กล่าวถึงงานวิจัยเรื่อง "อิทธิพลของสื่อต่อเด็ก" ในรายงานสรุปผลการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "การสื่อสารเพื่อเด็กและเยาวชนไทย" ว่า โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวัน และวิทยุ เป็นสื่อที่เด็กชอบมากที่สุดตามลำดับ และเป็นสื่อที่เด็กเปิดรับมากที่สุด

ดังนั้นบทบาทของหนังสือพิมพ์ในฐานะที่เป็นสื่อมวลชนที่สามารถเสนอเนื้อหาที่สำคัญต่อการสร้างทัศนคติ ที่เอื้อต่อการพัฒนานั้นเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ดังเห็นได้จากการที่หนังสือพิมพ์

เพิ่มประเภทเนื้อหาสำหรับเด็ก และเยาวชน เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้เห็นว่า หนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่เข้าถึงทุกระดับการศึกษาและทุกวัย (วารสารฯ ศานติธรรม, 2533)

รายงานการสัมมนาเรื่องการพัฒนาสื่อมวลชนสำหรับเด็ก (อ้างถึงใน นวณิกามณีฉาย, 2525) กล่าวว่าเด็กเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาชาติในวันข้างหน้า และหนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่สำคัญมากที่สุด ที่ถูกนำมาใช้ประกอบการสอนทั้งใช้เป็นการเสริมประสบการณ์ให้เด็กได้สัมผัสกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งถ้าเราได้แก้ไขหรือพัฒนาสื่อมวลชนเหล่านี้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ เด็กก็จะได้รับแต่สิ่งที่ดีมีคุณค่าจากสื่อมวลชนซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมของพวกเขา

การปรับปรุงหนังสือพิมพ์รายวันให้เกิดประโยชน์ต่อเยาวชนเพิ่มขึ้นนั้น ครู ผู้ปกครอง รัฐบาล ควรหาทางส่งเสริมให้เยาวชนได้มีความเข้าใจ และเห็นคุณค่าของหนังสือพิมพ์รายวัน และรู้จักใช้หนังสือพิมพ์รายวันให้เกิดประโยชน์มากกว่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการทำหนังสือพิมพ์รายวัน นอกจากจะคำนึงถึงรสนิยมของผู้อ่าน ซึ่งเป็นผู้ใหญ่แล้ว ควรจะต้องคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับเยาวชนด้วย (จตุวัฒน์ กิตติเวช, 2509)

ชนิดา แสงเกตวนาวิจิตร (2538) กล่าวว่า ผู้ผลิตหนังสือ ควรหันมาให้ความสนใจในการผลิตหนังสือพิมพ์สำหรับเด็กบ้าง เพื่อเด็กจะได้มีหนังสือที่สามารถช่วยในการพัฒนาการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยในการผลิตหนังสือพิมพ์สำหรับเด็ก ควรคำนึงถึงความสนใจ และความต้องการของเด็ก ทั้งด้านรูปแบบ โดยเฉพาะขนาดตัวอักษรที่ใช้ในการพิมพ์ เนื้อหาในหนังสือพิมพ์ควรมีขนาด 16 พอยท์ ซึ่งเป็นขนาดตัวอักษรที่เด็กนักเรียนอ่านได้ง่ายกว่าขนาดอื่น ภาพและตัวอักษรควรเน้นให้เป็นภาพสี เนื่องจากสีนั้นทำให้หนังสือพิมพ์มีความสวยงามมากขึ้น สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ส่วนการศึกษาความต้องการในการอ่านเนื้อหาในหนังสือพิมพ์ พบว่า เด็กสนใจในเนื้อหาด้านกีฬา และบันเทิงมาก แต่ก็ควรจะสอดแทรกเนื้อหาข่าว และความรู้อื่น ๆ ด้วย เช่น เนื้อหาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชุมชนชาติและสิ่งแวดล้อม ประวัติศาสตร์ ซึ่งจะทำให้เด็กได้รับความรู้ที่กว้างขวางขึ้น รวมถึงครูควรกระตุ้นให้นักเรียนสนใจในการอ่านหนังสือพิมพ์อยู่เสมอ นอกจากนี้ยังจะต้องคอยแนะนำในการอ่านหนังสือพิมพ์ที่ถูกต้อง เนื่องจากหนังสือพิมพ์ที่วางจำหน่ายโดยทั่วไป ส่วนใหญ่มีเนื้อหาและภาพที่สนองความต้องการของผู้ใหญ่มากกว่าความต้องการของเด็ก ซึ่งเนื้อหาและภาพเหล่านั้นอาจก่อให้เกิดโทษแก่เด็กได้

หนังสือพิมพ์จึงเป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของเด็กและเยาวชน ดังนั้นในการพัฒนาเด็กและเยาวชนโดยผ่านสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ จึงเป็นสิ่งที่ เป็นประโยชน์

อย่างยิ่ง หากใช้ในทางที่ถูกต้อง เนื่องจาก เด็กและ เยาวชนไทยปัจจุบันหันมาให้ความสนใจกับหนังสือพิมพ์รายวันมากขึ้น ผู้จัดทำหนังสือพิมพ์รายวันหลายฉบับจึง เริ่มมองเห็นความสำคัญของเด็กที่จะจูงใจให้ผู้ปกครองซื้อหนังสือพิมพ์ของตนมากขึ้น จึงได้จัดหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นพิเศษ ในระยะหลังหนังสือพิมพ์รายวันจัดหน้า และคอลัมน์สำหรับเด็กและเยาวชนเพิ่มมากขึ้นแทบทุกฉบับ (จันโททัย กลีบเมฆ, 2526)

หนังสือพิมพ์รายวันควรเสนอเนื้อหาสำหรับเด็ก และเยาวชนเพิ่มขึ้น และควรเลือกเสนอเนื้อหาที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านที่เป็น เด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง และสอดคล้องกับสถานการณ์ หรือความต้องการของประเทศ และถ้าเป็นไปได้ หนังสือพิมพ์ทุกฉบับ ควรมีหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะ (พูนสุข วิเชียรวรรณ, 2529)

จากการวิจัยของ ชฎา เปรมโยธิน (2528) เรื่อง หนังสือพิมพ์รายวันกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยศึกษาเชิงวิเคราะห์เนื้อหาเฉพาะหน้าสำหรับเด็กและเยาวชน จากหนังสือพิมพ์รายวันจำนวน 10 ฉบับ คือ มติชนรายวัน สยามรัฐ แนวหน้า บ้านเมือง ไทยรัฐ สายกลาง เดลิเมล์เรอร์ มหาชัย เดลินิวส์ และข่าวไทย ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2525 ถึง 30 กันยายน 2526 จำนวน 395 ฉบับ พบว่า

1. รูปแบบการเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ จำนวน 10 ฉบับ ที่พิมพ์จำหน่ายอยู่ในปัจจุบันมีรูปแบบหลากหลาย ถึงแม้ว่าจะมีวัตถุประสงค์เหมือนกันในการเผยแพร่เนื้อหา
2. การเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก และเยาวชนในหนังสือพิมพ์ดังกล่าวสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525-2529) ครบทุกด้าน คือ ด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต ด้านสังคม วัฒนธรรม จริยธรรม การเมือง ด้านสติปัญญา ความสามารถพื้นฐาน และการเตรียมให้มีอาชีพ
3. หน้าหนังสือพิมพ์ที่เสนอเนื้อหาสำหรับเด็กและเยาวชน จะเน้นการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับค่านิยมทางสติปัญญา คุณธรรม และจริยธรรม
4. ลักษณะการใช้ภาษาในหน้าหนังสือพิมพ์สำหรับเด็กและเยาวชน ส่วนใหญ่ใช้ภาษาที่เหมาะสมดี เข้าใจง่าย แม้ว่าจะมีข้อผิดพลาดอยู่บ้างในด้านการสะกดคำ และการใช้ภาษาต่างประเทศ
5. แนวโน้มของการเสนอเนื้อหาส่วนใหญ่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ให้ความสำคัญในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ด้านสติปัญญา และความสามารถขั้นพื้นฐาน โดยมีปริมาณความถี่สูงสุด เป็นอันดับหนึ่งเหมือนกันหมด

แต่เมื่อเปรียบเทียบถึงปริมาณเนื้อที่ในการเสนอเนื้อหาสำหรับเด็ก และเยาวชนในระยะเวลาที่ศึกษา กลับพบว่าปริมาณการเสนอเนื้อหาสำหรับเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะน้อยลงเป็นอย่างมาก คือในระยะแรกของการศึกษา มีจำนวนหนังสือพิมพ์ 10 ชื่อฉบับ ที่เสนอเนื้อหาสำหรับเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะ แต่ในปี 2528 เหลือเพียง 5 ชื่อฉบับเท่านั้น ที่ยังคงจัดทำหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นประจำ

นอกจากนี้หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับต่างก็มีแนวนโยบาย และแบบฉบับในการเขียนแตกต่างกัน ดังนั้นผู้อ่านจึงไม่สามารถหวังได้ว่าหนังสือพิมพ์ทุกฉบับจะมีเนื้อหาต่าง ๆ ในปริมาณที่เท่ากัน (จาระไน แกลโกศล, 2512) และแม้ว่าหนังสือพิมพ์รายวันบางฉบับจะมีหน้าสำหรับเด็กก็จริง แต่อาจเพราะมีได้ค่านึงถึงธรรมชาติบางประการของเด็ก จึงได้พิมพ์ด้วยตัวอักษรขนาดเล็ก บางฉบับก็ใช้ตัวจิ๋วว่าหน้าปกตีเสียบด้วยซ้ำเพื่อประหยัดเนื้อที่การพิมพ์ เช่นนี้อาจเป็นอุปสรรคต่อการอ่าน และไม่ช่วยถนอมสายตาของเด็ก (นวลนิภา มณีฉาย, 2525) นอกจากนี้หนังสือพิมพ์รายวันแต่ละชื่อฉบับ ยังมีลักษณะหรือรูปแบบในการเสนอเนื้อหาในหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนต่าง ๆ กัน ไม่มีรูปแบบหรือกฎเกณฑ์ที่แน่นอนแต่อย่างใด (ชญา เปรมโยธิน, 2528)

อาร์โนลด์ (Edmund C. Arnold, 1981) กล่าวถึงหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนว่าหนังสือพิมพ์ไม่ใช่เพียงแต่เสนอข้อความจริงเท่านั้น แต่จะต้องมีเนื้อหาสำหรับเด็ก เหมือนอย่างที่เราเห็นนิตยสารการ์ตูนหรือสื่อนิยายสำหรับเด็กอื่น ๆ โดยเปรียบเทียบรายการการ์ตูนที่เด็กดูว่าส่วนมากจะเป็นเรื่องขบขัน หรือไม่ก็ไร้ประโยชน์ ในขณะที่หน้าสำหรับเด็กในหนังสือพิมพ์ไม่ควรเป็นเช่นนั้น แต่ควรจะเป็นสื่อที่เรียกความสนใจจากเด็กให้เขาได้รู้ข่าวสารความรู้ที่ไม่บิดเบือนเหมือนสื่ออื่น ๆ ซึ่งเนื้อหาในการนำเสนอหน้าสำหรับเด็กควรจะเป็นข่าวสารที่อยู่ในขอบเขตที่เด็กเข้าใจได้ มีความเหมาะสมกับระดับอายุ ขนาดตัวอักษรเหมาะสม คือค่อนข้างใหญ่กว่าตัวอักษรปกติในหนังสือพิมพ์ การออกแบบหน้าและภาพ จะต้องดีกว่าหนังสือเรียน หรือแบบเรียนเพื่อให้ถูกใจเด็ก

บุญกร่าง เกิดตุลา (2522 อ้างถึงใน นวลนิภา มณีฉาย, 2525) กล่าวว่า ทิศทางของเด็กไทยเราทุกวันนี้ ส่วนหนึ่งได้ถูกสื่อมวลชน รวมทั้งหนังสือพิมพ์กำหนดทิศทางให้เป็นไปต่าง ๆ นานา แต่ทิศทางนั้นค่อนข้างสับสน ด้วยหนังสือพิมพ์ยังอยู่ในเชิงผลประโยชน์ทางธุรกิจ และยังไม่สู้จะทำอะไรเพื่อเด็กนัก

จากข้อมูลดังกล่าวแล้ว เป็นที่เด่นชัดว่าหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ยังไม่มีมาตรฐานที่ชัดเจนในการนำเสนอเนื้อหา และรูปแบบที่เหมาะสมกับความต้องการและสนใจอ่านของเด็กที่มีความแตกต่างจากผู้ใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอเนื้อหาควรวางอยู่ในขอบเขตที่เด็กอ่านเข้าใจง่าย มีความเหมาะสมกับระดับอายุ การออกแบบจัดหน้าอย่างสวยงาม มีความน่าสนใจ และดึงดูดสายตา แบบตัวอักษรที่เหมาะสม สะดุดตา ขนาดตัวอักษรโดยเฉพาะเนื้อเรื่องควรคำนึงถึงธรรมชาติ และข้อจำกัดในการอ่านของเด็ก ที่ต้องการอักษรขนาดค่อนข้างใหญ่กว่าปกติที่ใช้ในหน้าหนังสือพิมพ์ทั่วไป รวมถึงภาพประกอบที่สนองต่อการรับรู้ของเด็กทั้งในด้านอารมณ์ และพัฒนาการทางความคิด ในการส่งเสริมเนื้อหา และรูปแบบการนำเสนอของหน้าสำหรับเด็ก และเยาวชน ให้มีมาตรฐาน

ฐานจะช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดความต้องการที่จะอ่าน และถ้าเด็กอ่านจนติดเป็นนิสัยแล้ว ก็ จะรู้จักเลือกอ่านหนังสือที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน (เพราะ เด็กไม่ควรอ่านหนังสือ ในโรงเรียนเท่านั้น แต่ควรสนใจอ่านหนังสืออื่น ๆ อีกด้วย) ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ที่จะศึกษาเนื้อหา และรูปแบบการนำเสนอในหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนของหนังสือพิมพ์ รายวันภาษาไทยที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อนำข้อสรุปที่ได้ไป เปรียบเทียบกับ เนื้อหาและรูปแบบ ตามความต้องการของเด็ก โดยเฉพาะนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นวัยที่ เปิดรับข้อมูลข่าวสารอย่างกว้างขวาง และอยู่ในช่วง เวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ของชีวิต จากความเป็นเด็กเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ เพื่อหาข้อสรุปอันจะช่วยให้หน้าสำหรับเด็กและเยาวชนของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยมีมาตรฐานที่เหมาะสม และพัฒนาไปใน ทิศทางที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหา และรูปแบบการนำเสนอในหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนของ หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยที่พิมพ์จำหน่ายในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเกี่ยวกับ เนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอในหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย
3. เพื่อเปรียบเทียบเนื้อหา และรูปแบบการนำเสนอในหน้าสำหรับเด็กและเยาวชน ของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยที่ปรากฏ กับ เนื้อหาและรูปแบบตามความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

คำถามในการวิจัย

1. เนื้อหา และรูปแบบการนำเสนอหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนในหนังสือพิมพ์ราย วันภาษาไทยที่ดีพิมพ์อยู่ในปัจจุบัน มีลักษณะเป็นอย่างไร ?
2. เนื้อหา และรูปแบบการนำเสนอหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนในหนังสือพิมพ์ราย วันภาษาไทยตามความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีลักษณะ เป็นอย่างไร ?
3. เนื้อหา และรูปแบบการนำเสนอหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนในหนังสือพิมพ์ราย วันภาษาไทยที่ปรากฏ มีความสอดคล้องกับ เนื้อหา และรูปแบบตามความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหรือไม่ ?

ขอบเขตของการวิจัย

1. งานวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายจะศึกษาเนื้อหา และรูปแบบการนำเสนอในหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ที่มีการนำเสนอหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะเป็นประจำ ได้แก่ หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน หนังสือพิมพ์แนวหน้า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์ข่าวสด หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ หนังสือพิมพ์บ้านเมือง ในการศึกษาครั้งนี้ เริ่มศึกษาตั้งแต่ฉบับวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2540 จนถึง ฉบับวันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2540 รวมระยะเวลา 3 เดือน จำนวน 299 ฉบับ

2. กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวนทั้งหมด 520 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) และการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) จากจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกระทรวงศึกษาธิการทั่วประเทศ จำนวน 1,895,522 คน แบ่งตามเขตการศึกษา 12 เขต และเขตกรุงเทพมหานคร

คำจำกัดความ

หนังสือพิมพ์รายวัน หมายถึง หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยที่มีหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นประจำ ได้แก่ หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน หนังสือพิมพ์แนวหน้า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์ข่าวสด หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ หนังสือพิมพ์บ้านเมือง

หน้าสำหรับเด็กและเยาวชน หมายถึง เนื้อหาในหน้าหนังสือพิมพ์รายวันที่จัดเป็นประจำสำหรับเด็กและเยาวชน ได้แก่

สโมสรสไควด์	ของหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน
หน้าเด็กและเยาวชน	ของหนังสือพิมพ์แนวหน้า
หน้า 10-11	ของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ
เยาวชน และข่าวสดคุณหนู	ของหนังสือพิมพ์ข่าวสด
แคว้นจันทร์ อาทิตย์สำราญ และดิสนีย์โหม่	ของหนังสือพิมพ์ เดลินิวส์
หน้านี้ของคุณหนูนะจ๊ะ	ของหนังสือพิมพ์บ้านเมือง

ความต้องการ หมายถึง ความปรารถนาของเด็กในด้านกรนำเสนอเนื้อหา และรูปแบบในหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย เพื่อให้เป็นไปตามสิ่งที่ตนชอบ

เด็กและเยาวชน หมายถึง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 6 ปี ถึง 25 ปี เด็ก ได้แก่ ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 0-14 ปี เยาวชน ได้แก่ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 15-25 ปี

เนื้อหาในหน้าสำหรับเด็กและเยาวชน หมายถึง เรื่องที่นำเสนอในหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนโดยจัดแบ่งประเภทเป็น สารคดีและคอลัมน์ การ์ตูน เกม นิทาน และโฆษณา

รูปแบบการนำเสนอในหน้าสำหรับเด็กและเยาวชน หมายถึง การจัดหน้า ตัวอักษร และภาพประกอบ ในหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบว่ามีเนื้อหา และ เนื้อหาของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยในปัจจุบันมี เนื้อหา และ รูปแบบ เป็นอย่างไร
2. ได้ทราบความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เกี่ยวกับ เนื้อหา และ รูปแบบหนังสือสำหรับเด็กและ เนื้อหาของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย เป็นอย่างไร
3. ได้ทราบว่า เนื้อหา และ รูปแบบการนำเสนอในหนังสือสำหรับเด็ก และ เนื้อหาของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยที่พิมพ์จำหน่ายในปัจจุบัน มีความสอดคล้องกับ เนื้อหาและ รูปแบบตามความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหรือไม่ เพื่อได้แนวทางในการจัดทำหนังสือสำหรับเด็กและ เนื้อหาที่สอดคล้องกับความต้องการ และพัฒนาปรับปรุง เนื้อหาและ รูปแบบการนำเสนอในหนังสือสำหรับเด็ก และ เนื้อหาของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น